

תודעה

מסמך לצוותי חינוך – בעקבות האונס הקשה באילת

ד"ר אדוה ברקוביץ'-רומנו – מנכ"לית

"חברה בריאה היא זו שלא מתביישת, לא מתכחשת, לא משתיקה. כי מי ששותק הוא חלק מזה, גם אם נדמה לו שהוא לא מעורב ולא שייך" (גל-כהן, 2008)

האונס המזעזע של הנערה בת ה-16 מדיר שינה מעיננו. הראש לא מבין והלב לא מעכל את גודל הכאב.

בל נטעה ונחשוב כי אירוע זה הוא אירוע בודד. אין ספק שהוא חריג וקיצוני, אבל הוא תוצר של תרבות מושרשת היטב בחברה שלנו. אין ספק כי בראש ובראשונה עלינו מוטלת המשימה לטפל בנפגעת בצורה מיטבית ולהוקיע פגיעה נוספת של האשמת הקורבן. אך מחובתנו היא גם לעשות הכל כדי למנוע את המקרה הבא. הכנו עבורכם מעט רקע על התופעה, כלים ראשוניים לשיח על המקרה ומודל לעבודה פרטנית בנושא מיניות.

רקע

אלימות מינית הינה בעיה קשה ונפוצה בישראל וברחבי העולם. מחקרים מראים כי בעוד שיעור הנפגעות והנפגעים כמעט זהה עד גיל 12, נערות ונשים סובלות יותר מאלימות מינית מנערים וגברים (Stoltenborgh, van-IJendoorn, Euser, & Bakermans-Kranenburg, 2011). המחקר האחרון שבוצע בישראל בוצע ב-2013 ומצא כי שיעור הנפגעות והנפגעים בקרב ילדים בוני/בנות נוער עומד על 18% (איזיקוביץ ולב-ויזל, 2013). בקרב אוכלוסיות במצבי סיכון המחקר האחרון בוצע ב-2005 ומצא שיעור של 30%, אך רובנו נסכים על כך שהנתונים הקליניים שלנו מוצאים שיעור גבוה הרבה יותר.

קיימת הסכמה בקרב החוקרים והחוקרות כי לפגיעה מינית בילדות ובגיל ההתבגרות יש השלכות מרחיקות לכת על תפקודים הנפשי, החברתי, הלימודי, התעסוקתי והבין-אישי של נפגעות ונפגעים בטווח הקצר ובטווח הארוך. בטווח הקצר שכיחים תסמינים של חרדה, הפרעות שינה וסיוטי לילה, קשיי ריכוז, התפרצויות בכי, בחילות, פרנויה, עוררות פיזיולוגית וקשיי תפקוד. בטווח הארוך יותר נפוצות תגובות כגון הערכה עצמית נמוכה, האשמה עצמית, חוסר אונים וסומטיזציה. כמו כן, המחקרים מצביעים על קשר בין פגיעות מיניות לבין התמכרויות לחומרים פסיכואקטיביים, אובדנות, הפרעות אכילה, פוסט טראומה, דיכאון, סומטיזציה ורה-ויקטימיזציה של פגיעות מיניות. נפגעות אלימות מינית סובלות מקשיים חברתיים, וקשיים תפקודיים בלימודים ובמסגרות תעסוקתיות. בנוסף, הצטברו מחקרים רבים המעידים על קשר בין מחלות פיזיולוגיות שונות לבין רקע של פגיעות מיניות (גולדשטיין, 2005; גל לבב וגרוס, 2010; שפירא-ברמן, 2003; Dolezal, 2009; Noll, 2008; WHO, 2010).

תודעה

לאלימות מינית גורמים רבים ומורכבים הכוללים מרכיבים אישיים, נורמות חברתיות, קהילתיות ותרבותיות. לפיכך, נדרשים מאמצים משותפים ושילוב בין ארגונים.

לנו כא/נשי חינוך העובדות ועובדים עם נוער ומשפחותיהם יכולת משמעותית לקדם תהליכי מניעה. זאת ראשית על ידי עבודה עם צוות המסגרת, שיח פרטני וקבוצתי עם נוער, יצירת אקלים בטוח במסגרת, שיתוף עם גורמי קהילה, וקידום שיח של הורים עם ילדיהם וילדותיהן. חשוב לציין, כי מחקרים מהשנים האחרונות מדגישים כי עבודת המניעה הטובה ביותר היא בעיקר קידום מיניות בריאה המדגישה ומנגישה מהי מיניות מיטיבה ומהנה ולא רק עוסקת בחלקים המסוכנים והאסורים. לפיכך מומלץ כי שיחה זו תהווה אבן הדרך הראשנה בבניית תכנית לקידום מיניות בריאה במסגרות.

להלן נציג בקצרה מספר רעיונות לפעולות ברמות ההתערבות השונות. אך לפני זה נציע התערבות ספציפית סביב מקרה האונס באילת, המתאים לשיח פרטני או קבוצתי, בהפרדה מגדרית או בקבוצה מעורבת¹. וכן ניתן דגשים לעבודה עם הצוות ביחס למקרה.

מערך לשיחה בעקבות האונס באילת?

מטרות השיחה:

- לאוורר ולנרמל רגשות שצפו בעקבות המקרה
 - לסמן אותנו ככתובת לדבר על מיניות ואלימות מינית – מעצם היוזמה שלנו לדבר על הנושא, אנו נותנים לכך לגיטימציה.
 - לברר עמדות ולעורר חשיבה ביקורתית ביחס לתפיסות של האשמת הקורבן
 - להקנות ערכים לקיום מגע מיני מתוך רצון נלהב והסכמה חופשית.
- חשוב לשים לב: במידה והשיחה מתקיימת בקבוצה, חשוב לחדש את החוזה הקבוצתי ולהדגיש הקשבה, חוסר שיפוטיות וכבוד לדעות השונות.

מהלך השיחה:

פתיח: מה שמעתןם על האונס באילת? איך הרגשתןם בעקבות חשיפת המקרה?
למנחה: יש להניח כי המקרה עורר חששות, פחדים, או תגובות של תוקפנות וכעס. כעס מצד נערות על הישנות המקרים, וגם כעס מצד נערים שפעמים רבות מרגישים מותקפים בשיח המתנגד לאלימות כלפי נשים. חשוב לאפשר הבעה של רגשות מגוונים ללא שיפוטיות כדי שניתן יהיה לעבד אותן ובהמשך גם לעורר עליהן דיון.
חשוב לזכור: חלק מהנערות ו/או הנערים שנשוחח איתןם עברו בעצמן פגיעה ולכן חשוב שנהיה רגישים לכך, נציע לפנות אלינו ולשתף אותנו ברגשות שהמקרה מעורר, בסיבה לרגשות אלה.

לאחר שיחה פתוחה על מחשבות ורגשות ננרמל את הדברים שעלו

¹ ככלל, מומלץ במידת האפשר לקיים את השיחה בנפרד, אך גם בקבוצה מעורבת ניתן לקיים את השיחה.
² ניתן לקיים שיחה זו גם בחזרה ללימודים ב-1.9.20

תודעה

נערים ונערות רבות חוות/ים תחושות של פחד וחשש- וזה מאוד נורמאלי, גם בי המקרה עורר תחושות של דאגה ולכן חשוב לי לדבר על כך. לפעמים כשאנחנו מוציאים את הדאגות במילים, זה מאוורר את מה שאנחנו מרגישות/ים.

****חלק מהנערות/נערים חוו בעצמם פגיעה דומה והמקרה הזה עורר אצלם את תחושות הטרואומה מחדש, חשוב להדגיש כי קיימים מענים טיפוליים אליהם ניתן לפנות במקרה הצורך.**
****חלק מהנערים התנהגו בעצמם באופן פוגעני והמקרה הזה מעורר בהם תחושות אי נוחות ואשמה, ולכן חשוב לחדד כי לכך יש מענה, אפשר לדבר על הדברים או להפנות לאיש/אשת טיפול, ללמוד ממה שקרה ולטפל גם בנפש- שבוודאי מצולקת מהמקרה.**

חשוב להשאיר דלת פתוחה, וגם אם לא יבחרו לשתף אותנו עכשיו – ידעו שניתן לפנות אלינו בעתיד.

שימו לב לחובת הדיווח – במידה ונער/ה מתחת לגיל 18 משתפת אותנו בארוע של פגיעה הנעשה על ידי איש/אשת סמכות או על ידי קרוב משפחה, יש להעביר דיווח לע"ס לחוק הנוער ברוחה או למשטרה. ניתן להתייעץ עם גורמים ניהוליים במסגרת.

פיתוח חשיבה ביקורתית

במידה ועולות תפיסות המאשימות את הנערה באונס. חשוב לזכור כי הנרטיב של האשמת הקורבן הוא נרטיב שנובע מחלוקה דיכוטומית אוטומטית של העולם לטוב ורע. החלוקה הזו מרגיעה אותנו ו"עושה לנו סדר" – שכן מי שמתנהגת "רע" – סופו יהיה רע וההפך. אם אתנהג באופן חיובי וטוב, לא אפגע. לפיכך הנטייה הטבעית של רבות ורבים להאשים את הקורבן, נובעת למעשה מניסיון להכחיש את המציאות בה גם מי שמתנהגת בצורה "טובה" – יכולה להיפגע.

מסיבה זו, גם קשה מאוד לפרק הנחות אלה, שכן יש להן תפקיד חשוב בשמירה על מנגנוני ההגנה שלנו. העשויים גם להיות נוכחים בקרב מי שנפגעה – שכן ידוע שנפגעות/ים נוטים להאשים את עצמם/ם – כחלק מאותו ניסיון לייצר סדר בעולם. נפגעת/י כי התנהגתי לא בסדר, עכשיו אתנהג בסדר ולכן לא אפגע שוב.

לכן חשוב לפרק בעדינות את מערך ההגנות ולייצר בעיקר הבנה כי הנפגעת אינה אשמה בפגיעה בה. מסר זה, גם כשהוא מכוון כלפי הנפגעת באילת, מחלחל ומשמעותי גם בעבור מי שנפגעה בעצמה המקבלת מסר ותחושה שאנו לא מאשימות/ים אותה/ה בפגיעה שעברה. וכך נעלה את הסיכוי שיפנו אלינו בנושאים אלו.

אחת הדרכים לפתח חשיבה ביקורתית ביחס להאשמת הקורבן היא על ידי הצגת ממצאים ממחקרים, או הכרות עם החוק. לדוגמה:

- לא נמצא קשר מחקרי בין לבוש של נפגעת לבין הסיכוי שתעבור פגיעה.
- רב מקרי האונס מתרחשים על ידי גברים ונערים המוכרים לנפגעת ולא על ידי זרים ברחוב
- מרבית הנפגעות/נפגעים מרגישות תחושות של קיפאון בזמן פגיעה ולכן לא מצליחות לבטא את חוסר רצונן/ם במגע המיני
- קיום מגע מיני תחת השפעת אלכוהול הוא לא חוקי (הסבר מעמיק בהמשך). עצם העובדה שנערה שתתה אלכוהול והיא איננה מסוגלת לשלוט ברצונות שלה – לא מהווה הסכמה למגע מיני. הקבלה שלעתיים עוזרת להמחיש את המצב, הוא – תתארו לעצמכם שאתם

תודעה

בשוק/ קיוסק ומנהלת/ החנות יצא/ה לרגע – האם זה אומר שמוסרי וחוקי לגנות מוצר מהחנות?

- הרב המכריע של הנשים והגברים מעדיפים לקיים מגע מיני זוגי, המיתוס על מגע מיני קבוצתי נובע מהבחירה המעוותת של יצרני סרטי הפורנו להציג מין קבוצתי כמין נורמטיבי.

מסרים שחשוב להבהיר:

- האחריות המלאה על ההתנהגות הפוגענית היא **על הפוגע**. הנפגעת אינה יכולה/ה לגרום לפוגע לבצע את המעשה. גם אם נאמרות בשיחה אמירות על פתיינות מצד הנפגעת – כדאי להזכיר – האם הצליחו פעם להכריח אתכם לאכול אוכל שאתם לא אוהבות/ים? האם זה הצליח רק בגלל שהמבשלת/ת טען שזה ממש טעים?

בנקודת זו חשוב להסביר – **מהי פגיעה מינית**

”כל פעולה act מינית או ניסיון לבצע פעולה מינית או הערות מיניות לא רצויות, כל פעולה לסחר או פעולה אחרת המכוונת נגד המיניות של האדם/אישה בהם נעשה שימוש בכפייה על ידי כל אדם ולא משנה מהם היחסים בינו/בינה לבין הנפגעת/ת” (WHO, 2002).

כפייה לא חייבת להתקיים על ידי כח, היא יכולה להיות לחץ חברתי, לחץ להיות מקובלת – מה יגידו עליי אם אסרב (גם הלחץ החברתי על בנים לקיים מגע מיני ולצאת ”גבר” עשויה להחוות כטראומטי ובלתי מותאם), רצון לרצות את בן/בת הזוג, או איום מפורש שאם לא אקיים את המגע המיני יפצו עליי שמועות או סרטונים. ובעיקר, כפייה יכולה להתקיים כשצד אחד מעורפל משימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים כשלב מדובר באלכוהול. גם השיח על הגדרה זו, עלול לעורר מודעות לאירועים שהודחקו בעבר. ולכן צריכה להיות רגישות יתר לסמנים ואי נוחות של המשתתפות והמשתתפים.

עם הפנים קדימה – השאיפה למגע מיני מתוך רצון נלהב והסכמה חופשית

החוק מתייחס לקיום מגע מיני ללא הסכמה, אבל למעשה אנו יודעות/ים שפעמים רבות הקורבן כן הסכימה, הסכמה שנבעה מלחץ חברתי או מיחס כח כפי שהסברנו קודם. לכן חשוב לחדד שרצון מיני הוא פעולה שאנו מקיימות/ים כשאנחנו **רוצות/ים**, כשיש לנו תשוקה מינית, כשמתעוררים בנו רגשות מיניים. לפיכך, בהכרח נרצה שהצד השני גם הוא/היא יקיים איתנו מגע מתוך תחושות אלה. ולכן נחפש סימנים לזהות אותן אצל הפרטנר/ית.

מומלץ לראות ביחד את סרטון התה

<https://www.youtube.com/watch?v=2uHlis2-ioY>

ומה קורה אם אנחנו עדים/עדות לארוע של ניצול ופגיעה מינית?

למעשה מרבית הנערים והנערות לא מעורבים במקרי פגיעה כנפגעות או כנפגעים, והחלוקה הדיכוטומית הזו מקטלגת אותן לנפגעות פוטנציאליות ולפוגעים פוטנציאליים. לכן כבר למעלה מעשור פועלות בעולם תוכניות אפקטיביות מאוד המחזקות את היכולות של ”העומדים/עומדות מהצד” לזהות מקרים של פגיעה מינית ולעצור אותן.

תודעה

אבל לפני הכל, בואו נבין מהם החסמים השכיחים להתערבות של בני ובנות נוער במצבים של פגיעה או ניצול:

טעות בזיהוי – לא תמיד קל לזהות מקרה של ניצול. לעיתים לא ברור אם הצדדים באים במגע מתוך רצון ובחירה חופשית, או מתוך תחושה של הכרח. לפעמים מיתוסים וסטריאוטיפים מפריעים: אם היא התלבשה חשוף – היא רוצה לקיים מגע מיני עם כל אחד; אם היא שתתה אלכוהול – היא רצתה לזרום. כשאף אחד/ת לא מתערב/ת, מתחזקת האשליה שלא מתקיים מולי אירוע חריג.

פיזור אחריות – לכולנו יש נטייה טבעית לחשוב שמישהו/י אחר/ת כבר יתערב במקומו. למשל, כשאנחנו שומעים/ות שוב ושוב קול בכי מהדירה של השכנים, אנחנו חוששים/ות שמהו לא בסדר, אבל לרוב אומרים לעצמנו ששכנה/ה אחר/ת בטח כבר התקשרה/ה למשטרה. דווקא באירוע עם עדים/ות רבים/ות, ישנה סכנה גדולה יותר שאף אחד/ת לא יתערב. לכך נוספת התפיסה המוטעית ש"זה לא התפקיד שלי" להתערב בסיטואציה.

ציות לסמכות/השפעת המנהיג/ה – למנהיג/ת הקבוצה ישנה השפעה רבה באירועי ניצול קבוצתיים. זו באה לידי ביטוי בהפעלת סנקציות על מי שמסרב/ת להשתתף/ת, או על מי שעשויה להתערב ולעצור את הפגיעה או לדווח עליה.

לחץ חברתי – גורם לכך שכל אחד מחברי וחברות הקבוצה מרגישה מחויבות לפעול בהתאם לנורמות הקבוצתיות המקובלות, ולא לפי כללי המוסר החברתיים. נערה/ה שרואה שאף אחד/ת מהחברים/ות לא מתערב/ת, מרגישה שהתערבות תסמן אותה/ו כחריגה או לא "קולית". לכך נוסף הלחץ של נערים רבים להוכיח "גבריות" בכל סיטואציה, להראות שהם מעוניינים במין תמיד או מפרגנים לחבר שרוצה במין.

דה הומניזציה – דה הומניזציה היא תהליך שבו נשללת אנושיותו של אדם וזהותו מטשטשת עד לכדי ניכור רגשי ממנו, המנטרל את רמת השיפוטיות והמוסריות כלפיו ומבטלת את חומרת הפגיעה בו. זה אחד הגורמים המכריעים להשתתפות של ילדים/נוער/בוגרים במעשה של ניצול או פגיעה. בני ובנות נוער עלולים להתאכזר לנערה/ה ולעשות להם דה-הומניזציה רק כי הם שונים/ות מהם/ן: כי הוא/היא נמוכים, שמנים, להט"בים, בעלי תחומי עניין אחרים, מופנמים, בעלי נכות וכו'.

פחד מההשלכות – נערים ונערות רבות, כמו כולנו, עשויים ועשויות לחשוש מההשלכות של ההתערבות שלהם/ן – מה אם ההתערבות שלנו תוביל ל אלימות? אולי הקבוצה תתקומם נגדנו? מה אם נתוייג כטיפשה/ה של החבורה?

מחסור בכלים פרקטיים – חוסר מידע וכלים שיאפשרו להעניק סיוע ולהוביל לעצירה של הסיטואציה.

איך נגרום להם להתערב

בכדי שנערה/ה יתערבו, עליהם/ן לזהות את המתרחש כאירוע של פגיעה או ניצול, להרגיש אחריות להעניק סיוע ולדעת כיצד לפעול כדי לסייע. כיצד נסייע להם/ן ונעודד אותם/ן להתערב?

- נעביר מסר של הזדהות עם החסמים הטבעיים של כולנו, המקשים עלינו להתערב. חשוב שלא נבטל את קיומם של החסמים או נציג אותם כלא לגיטימיים, אלא נלמד את ילדינו וילדותינו להתערב למרות הקושי.

תודעה

- נציג את ההתערבות כאקט פרקטי בר יישום וניתן ידע מעשי, כדי שיוכלו לדמיין עצמם/ן מתערבים/ות. רצוי שנבהיר כי ישנן מגוון דרכים להתערב וזכות הבחירה בידיהם/ן בכל סיטואציה.
- נפשט את הנושא: נסביר להם/ן כי אנחנו לא מצפים/ות מהם/ן לשנות את העולם. חשוב שכל אחד/ת/יתרום קצת – ביחד.
- ניצור שינוי. נדבר על הנושא כך שהנערה/ה יוכלו לדמיין עצמם עושים משהו אחד קטן.
- נדבר על אמפתיה. כהורים, יש לנו תפקיד מרכזי בהעברת מסרים של גילוי אמפתיה, עזרה לזולת וקידום תקשורת בינאישית רגישה, הרואה את האחר/ת ומתחשבת בצרכיו/ה. הנחו את ילדיכם וילדותיכם לשים עצמם/ן בנעליהם/ן של אחרים/ות – אם המנוצלת/ת היה אדם קרוב אלי, איך הייתי מרגישה/ה?
- נאמין בכוחנו לשנות ולעצור מקרים של פגיעה וניצול מיני. כשאנחנו, כהורים, נאמין ביכולתנו לפעול לשינוי, נצליח להעביר את המסר גם לילדים וילדות שלנו.

מסרים מרכזיים

- הציגו את המצב הקיים. לדוגמה: במרבית המקרים של פגיעות וניצול יש מי שעדים/ות לאירוע ולא מתערבים/ות. למה את/ה חושב שזה קורה? פחד? בושה?
- גלו אמפתיה ונרמלו את הסיטואציה. לדוגמה: לכולנו יש את התחושות האלו והן לגיטימיות, זה לא פשוט להתערב כשאנחנו מזהים/ות מצוקה, לא בגלל שאנחנו א.נשים לא טובים/ות, אלא בגלל קיומם של חסמים.
- המשיכו למסר העקרי. לדוגמה: האם יש לנו אחריות כמי שרואים/ות את הסיטואציה להתערב? האם את היית רוצה שמישהו שרואה אותך חווה פגיעה או ניצול יתערב? למה זה חשוב?

אז איך להתערב? נלמד אותם את הכלים הבאים:

- התערבות ישירה. כשאנחנו חושבים על התערבות, אנחנו בדרך כלל מדמיינים/ות עימות ישיר עם התוקף/ת, מה שמגביר את החשש שלנו. אין ספק שהתערבות ישירה היא אפקטיבית, אך יש בה מידה של סיכון ולכן נפעל כך רק שאנחנו מרגישים/ות לגמרי בטוחים/ות.
 - התערבות עקיפה. נעשית בסיוע של אחרים/ות: החברה/ה הכי טובה/ה שלי, הברמן/ית העובד/ות במקום או כל אדם שנמצא בסביבה. כוחה של קבוצה חזק הרבה יותר מכוחו של היחיד במקרה כזה.
 - הסחת דעת. לפעמים הפרעה רגעית לסיטואציה יכולה להפסיק אותה. נסב את תשומת לבו/ה של התוקף/ת לעניין אחר. למשל: "גררו לך את האוטו" או "אמא שלך בטלפון".
- האינטואיציה שלנו יודעת לזהות מצבים של פגיעה וניצול מיני. לא נוח לנו לראות חבר מנצל בחורה שיכורה במסיבה וצורם לנו כשמישהו/י מצלם/ת מגע מיני ללא רשות. חשוב שנהיה קשובות/ים לתחושת הבטן שלנו ולא נתעלם ממנה. לכל אחד ואחת מאיתנו יש אחריות לפעול וגם את היכולת לעשות זאת. מספיקה פעולה אחת פשוטה כדי לעצור את הסיטואציה, בין אם בדרך ישירה, עקיפה

תודעה

או על ידי הסחת דעת. במידה שאנחנו חוששים מתגובה אלימה, זה בסדר ואפילו עדיף שנועיק לזירה גורמים מקצועיים כמו איש/ אשת מקצוע, מבוגר/ת אחראית או משטרה.

מומלץ מאוד לצפות עם הנוער בסרטון הבא :

<https://www.youtube.com/watch?v=xWbVP6RGhfc&list=PLvOBUEO1Dk21qstRaCFpQlLf01B0p2uh8&index=1>

נסכם :

- האונס הקשה באילת מעורר בכולנו תחושות לא נעימות שעשויות ללוות אותנו כמה זמן. אני כאן בשבילכם, תרגישו חופשי לשתף אותי ולאוויר ביחד את הרגשות הקשים.
- הנפגעת/ת אף פעם לא אשמה!
- פגיעה מינית היא כל מעשה המתקיים ללא רצון ובסכמה החופשיים מלחץ חברתי או השפעות המעפילות על יכולת קבלת החלטות
- יש לנו את היכולת לגלות אחריות חברתית ולפעול במקרה שנוזהה פגיעה לידנו

דגשים לקבוצה מעורבת מגדרית

שיחה זו מומלץ לקיים בהפרדה מגדרית, שכן היא עלולה לעורר זיכרונות רגישים ממקרי פגיעה. במידה וההפרדה אינה מתאפשרת חשוב להדגיש יתר על המידה את הסטינג המכבד והלא שיפוטי, ולנהל את הדיון בצורה המאפשרת לכל המשתתפות/ים לשתף. חשוב לעודד בעיקר את הנערות לשתף, שכן בסביבה מעורבת, נערות לעיתים עשויות להימנע מדבר על נושאים רגישים אלה.

דגשים לשיחה עם הצוות

ניתן לקיים שיחה זו כשיחת צוות בה נדגיש את החלק של ברור עמדות ביחס למקרה, ואת התפקיד של חברות וחברתי הצוות ביחס לשיח על אלימות מינית ומיניות בכלל. לרובנו הנושאים של מיניות ואלימות מינית הם טאבו, איתנו לא דיברו בגיל ההתבגרות וחסר לנו המודלינג כיצד לעשות זאת. לפיכך בשיחה עם הצוות ננרמל את המבוכה, אך נדגיש את החובה הערכית של כולנו, כמו גם את החובה שיש לנו מתוקף תפקידנו. ככל שנעלה את הנושא בישיבות הצוות בצורה פתוחה נייצר מודלינג אחר ונגיש את היכולת לדבר על נושאים אלה. מותר גם להגיד עד כמה זה מביך גם עבורנו. ניתן לתרגל סימולציות של שיחות פרטניות או קבוצתיות ובכך להקטין את החששות סביב הנושא. נחמד את היותנו כתובת גם לנוער וגם לצוות במקרים שירצו להתייעץ גם איתנו. מומלץ להפיץ קישור ללומדה לצוותים בנושא מיניות :

http://www.ashalim.org.il/sites/default/files/tutorials/Sexuality/story_html5.html

המלצות הנוגעות לבניית תכנית מניעה שנתית:

- הטמעת הנושא בישיבות הצוות, בזוויות שונות, תוך למידה – גם אקדמית וגם פרקטית, תוך ניתוח תיאורי מקרה והיוועצות

תודעה

- אקלים המסגרת – הנורמות במסגרת צריכות להיות – אפס סבלנות לאלימות מינית – הכוונה היא כי כל מקרה מדווח להנהלת המסגרת ומטופל בחומרה, הצוות מעורר שיח יוזם ומקדם נורמות של מיניות בריאה והתנגדות לאלימות מינית. אלימות מינית מתקיימת בתוך קונטקסט – קונטקסט של אי שיוויון מגדרי וקונטקסט כללי של אלימות. לפיכך, כדי לקדם אקלים בטוח יש להעביר מסר חד וברור על חוסר הקבלה ביחס להתנהגות לא שוויונית כלפי נערות – כולל אמירות שוביניסטיות על כל סוגיהן. בנוסף, כל מקרה של מגע לא רצוי (שאינו בהכרח מגע מיני), או כל מקרה של אלימות מילולית – יטופל בחומרה.
- מומלץ לקיים לפחות 5 מפגשים בשנה בנושא מיניות (תקשורת ומערכות יחסים, שיקולים למגע מיני, מיניות בריאה, אלימות מינית ומניעתה, דימוי גוף, מגדר ועוד)
- מומלץ להזמין את ההורים להרצאה לפחות אחת לשנה בנושא
- בשיחות פרטניות ניתן דגש הן על שיח פרו-אקטיבי המזמין לשיח והן לשיח מגיב בעקבות דברים שנאמרים. לעיתים מחוסר בטחון וידע אנו נמנעים מתגובה בסיטואציות רלוונטיות כשהנושא עולה - למשל כשמספרים בדיחה גסה, או כשנערה מספרת על חבר/ה חדש/ה.
- חיבור בין גורמים בקהילה – החיבור עם מחלקת הרווחה הוא מאוד משמעותי להכרות, עדכון שותף, קידום מטרות משותפות וערוץ תקשורת פתוח להיוועצות ודיווח. בנוסף, חשוב להיות בקשר רציף עם מסגרות חינוך נוספות ביישוב ולעבוד בסנכרון למול תכנית מיניות ומניעת אלימות מינית במסגרות אלה. אפשר גם לקדם מערך עירוני של שבוע מודעות לנושא או ערבי הורים משותפים.

לכל שאלה נוספת ניתן לפנות אלינו

hasbara@todaango.org.il

www.todaango.org.il